

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
М. АУЭЗОВ атындағы ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН МЕМЛЕКЕТТІК
УНИВЕРСИТЕТІ

ПРЕЗЕНТАЦИЯ

ҒЫЛЫМИ СТАТЬЯДҢ ҚОЛДАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

ОРЫНДАҒАН: МЫРЗАБЕКОВ Т. М.
ГРУППА: ЕП-14-1Р
ПРЕПОДАВАТЕЛЬ: САЙЛАУБЕКОВ А.

ШЫМКЕНТ 2017

Стиль деп белгілі бір
тілдегі лексикалық, грамматикалық және
фонетикалық тәсілдердің қолданылу
принциптерін айтамыз.

Стиль – латынша _stylos (қазақша – жазу
құралы) деген сөз. Латын тілінде кейіннен
стиль сөзі «жазу мәнері» деген мағынада
қолданылатын болған. Стилистика – ең
алдымен стиль туралы ғылым.

Стиль түрлері

1. Ресми іс- қағаздар стилі (официально-деловой стиль)

Іс-қағаздарда, нұсқау хаттар мен кеңсе құжаттарында қолданылады. Газет-журналда, жиналыстарда, бұқаралық ақпараттық құралдарда қолданылады.

2. Публицистикалық стиль (публицистический стиль)

Хабарлау, анық мәлімет беру.
Көпшілікке әсер ету,
құбылыстардың, оқиғаның
мәнін ашу, оларға көпшіліктің
назарын аудару.
Ресми, анық, дәл.
Шақыру, үндеу, нақтылық.
Ресми сөздер мен тіркестер,
хабарлы сөйлемдер, терминдер.

3. Көркем әдебиет стилі (стиль художественной литературы)

Көркем шығармаларда қолданылады.

Құбылыстар мен заттарды суреттеу, бейнелеу.

Образды, эмоционалды, экспресивті.

Ауыспалы мағына, көркемдік тәсілдерін, суреттеме құралдарын пайдалану

4. Ауызекі сөйлеу стилі (разговорный стиль)

Адамдармен еркін әңгіме кезінде қолданылады
Қатынас жасау.

Сөздер мен сөз тіркес-терін еркін қолдану.
Қарапайым сөздерді еркін қолдану, сұраулы, лепті
сөйлемдерді жиі қолдану, диалогқа құрылу.

5. Ғылыми стиль (научный стиль)

1. Ғылыми стиль (научный стиль)

Ғылыми еңбектерде, ғылыми баяндамаларда, лекцияларда қолданылады.

Заттар мен құбылыстардың жалпы ерекшелігін ашып, мәлімет беру. Дәлелді, зерттелген тура мағынада алу.

Ғылыми терминдерді қолдану, хабарлы сөйлемде қолданылады.

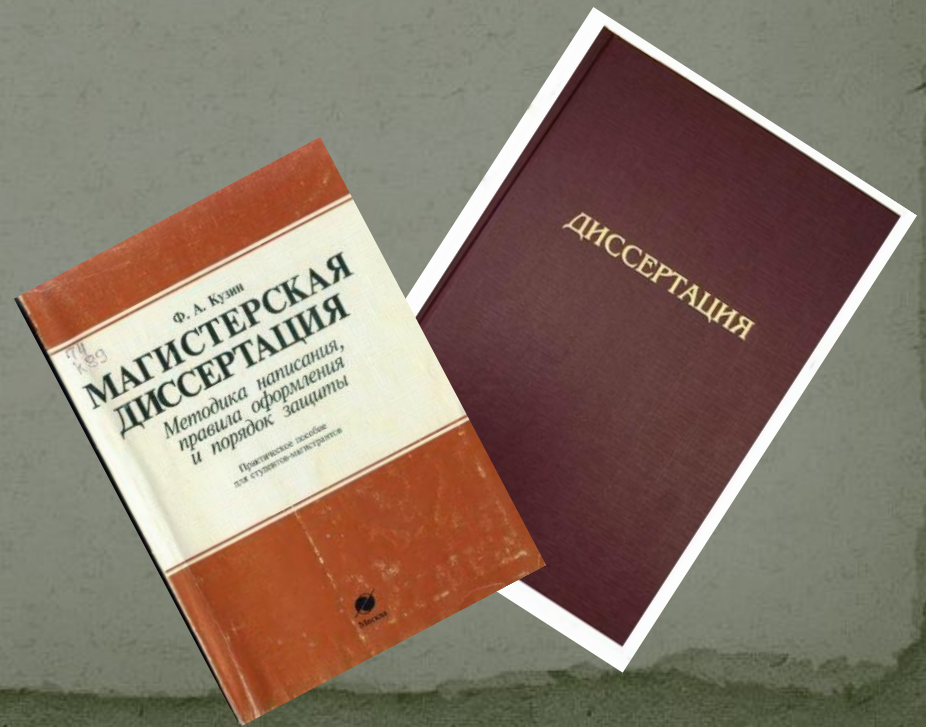
Ғылыми стильдің тілдік көріністері. Сөздер тура мағынасында қолданылып, дәл айтылады. Образды сөздер аз, термин сөздер көп кездеседі. Ой күрделі баяндалып, анықтама, дәлелдеме, формулаларға негізделеді.

Ғылыми стильдің мақсаты — заттар мен құбылыстардың жалпы ерекшелігін ашып, мәлімет беру.

Ғылыми стильдің лексикасындағы ерекшелік:

- 1) сөз тек өзінің негізгі мағынасында жұмасалады.
- 2) сөздің көп мағыналылығы, образды сөздер мұнда аз кездеседі.
- 3) ғылым салаларының ерекшеліктеріне қарай әр саланың арнайы термин сөздері болады. Ғылыми стильде жалпы жазу тіліне тән синтаксистік құрылыс пайдаланылады. Бұл стильдің негізгі ерекшелігі-ой күрделі баяндалып, анықтама, дәлелдеме және формулаларға негізделуінде.

Ғылыми стильдегі еңбектерге
монография, оқулық, ғылыми есеп,
диссертация, реферат, баяндама,
тезистер, патенттер жатады.

Ғылыми стильдің принциптері

1. Жақсыз түрінде жазу керек.

ДҰРЫС ЕМЕС : Мен істедім, мен зерттедім, автордың ұсынысы бойынша

ДҰРЫС : Бұл мақалада..., баяндамасында табылған болатын..., зерттеу қорытындысы көмегімен..., деп т.б.

2. «Күнделікті мысалдардан» аулақ болу керек

Мысалдар- ғылыми мәтіндерде нәзік мәселе. Олардың (мысалдардың) міндеті - "ақымақ" оқырманға не жайлы жазылғаны түсіндіру емес, жұмысты пайдалы ақпараттармен оны толықтырып, сипаттамасын кеңейту.

3. «Оқырманмен әңгімеден» аулақ болу керек.
Мұнда, бәрі оңай.

ДҰРЫС ЕМЕС : «Жақсы белгілі болғандай», «Сіз бір кездері бұл мәселе туралы ойлағансыз ба», «интернет не болып табылады?», «Көптеген адамдар ойлайды»

ДҰРЫС : Мұндай өрнектер мүлде болуы тиіс.

4. Белгілі бір салаға жататын ортақ терминологияны пайдалану, жаргонды сөздерді қолданбау керек

Және де бұл жерде, бәрі қарапайым болып табылады. Әрбір жаргон сөзінің ыңғайлы ғылыми нұсқасы болады. Ол, белгілі сөздер қатарынан болу мүмкін, немесе жаргон сөзінің тіпкі мағынасын түсініп, сөзді еске алу керек

ДҰРЫС ЕМЕС : «Admin», «кіру»,

ДҰРЫС : «Администратордың интерфейсі», «авторизациядан өту»,

5. Алған материалдарға сілтеме (формулалар, кестелер, суреттер және т.б.) келтіруді есте сақтау қажет.

ДҰРЫС ЕМЕС: «жеті айға созылған экспериментің нәтижелері келесі қорытындыны көрсетті

ДҰРЫС: «эксперименттік нәтижелер (1-кесте), келесі қорытындыға әкелді ...»

Сілтеме ұмытпаңыз.

ДҰРЫС ЕМЕС : «Сарапшылардың пікірінше ...» - негізсіз естіледі.

ДҰРЫС: «Сарапшылардың пікірінше [1, 24, 89] ...» - әлдеқайда айқын естіледі.

Ғылыми мәнде жазылған мәтінді толықтыру да арнайы қатаң ережелерге бағынады.

Таким образом,...

То же можно сказать и...

Как правило...

Исключение ...

Следствием чего...

Сложность в том, ...

Результат...

Действительно,...

Формулирует...

Велика роль...

Существуют следующие...

Кіріспе...

Қысқартып айтқанда, қысқасы...

Дәл осылай ...

Дәлілірек ...

Анықтап айтқанда...

Сонымен қатар...

Негіз ретінде алсақ...

Осылайша,...

Төбеде айтып кеткен мәселеге сүйене... отырып...

Дәлелдеу...

Шешімі, қорытындысы

Осыдан...

Анықтап келгенде...

Қапыптастыру

ИНТЕЛЛЕКТ-КАРТА

Қолданылған әдебиеттер тізімі

malimetter.kz/gylymi-stil/

Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті. Автор: Салқынбай А.Б. - Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің профессоры, филология ғылымдарының докторы.

repository.kaznu.kz/handle/123456789/3749